

CERCETAREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA ACTUALĂ

Cristina BOBOC

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D-2106, Facultatea Construcții, Geodezie și
Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Cristina Boboc, e-mail: cristina.boboc@dp.utm.md

Coordonator științific: **Viorica URSU**, dr., conf. univ., Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat. Criminalitatea reprezintă un fenomen complex și omniprezent care afectează societățile din întreaga lume, având repercusiuni semnificative asupra securității publice, bunăstării individuale și coeziunii sociale. Republica Moldova (RM) nu face excepție în această privință, fiind martora unor diverse manifestări ale criminalității, care pot include diverse tipuri de infracțiuni. În ultimele decenii, preocuparea pentru înțelegerea și gestionarea criminalității în Republica Moldova a devenit din ce în ce mai acută, pe măsură ce societatea se confruntă cu provocări și schimbări complexe, influențate de factori socio-economici, culturali și politici. Studiul criminalității în RM este esențial pentru a identifica pattern-uri, tendințe și factori de risc asociați acestui fenomen, precum și pentru a dezvolta strategii eficiente de prevenire și intervenție. Prin această cercetare, se urmărește contribuția la înțelegerea problemelor legate de criminalitate în Republica Moldova și furnizarea de informații relevante despre acest fenomen, cât și studio statistic al infracțiunilor săvârșite în RM pe perioada anului 2022.

Cuvinte cheie: criminalitatea, securitate, coeziune, infracțiune, violență.

Introducere.

Fiecare comunitate se angajează în probleme legate de infracțiuni și activitate criminală, deoarece conceptul de comportament antisocial derivă din natura însăși a societății. Deoarece este imposibil să existe o societate în care membrii să nu se abată într-o anumită măsură de la normele colective, este inevitabil ca unele dintre aceste abateri să se manifeste sub forma comportamentului criminal [1].

Criminalitatea este un aspect complex al vieții sociale și este definită de o serie de acțiuni care sunt considerate infracțiuni și care au loc în cadrul comunității. În fiecare societate modernă, există o documentare riguroasă a nivelului de criminalitate, atât pe perioade de timp, cât și în diferite localități. Această monitorizare face ca fenomenul criminalității să fie cunoscut și cuantificat, fiind evident în impactul său asupra societății și individului [2].

Criminalitatea trebuie privită ca un fenomen social, în care sunt integrate infracțiunea, infractorul, victima și reacția socială, într-un ansamblu unitar ce se comportă ca un întreg cu proprietăți și funcții proprii, distincte de proprietățile și funcțiile părților componente [3].

Începutul mileniului al III-lea a adus cu sine provocări fără precedent pentru umanitate, iar una dintre cele mai pregnante este reprezentată de amenințarea și pericolul perpetuu al criminalității. Republica Moldova se confruntă cu o diversitate de forme de criminalitate, care afectează atât bazele morale ale societății, cât și structurile pe care aceasta este întemeiată. De la infracțiuni cu violență la corupție și crime organizate, fenomenul criminalității s-a metamorfozat într-o entitate agresivă și persistentă, influențând negativ toate aspectele vieții sociale, economice și politice.

În domeniul literaturii specializate [4], criminalitatea este evaluată în funcție de trei indicatori principali: nivelul, structura și dinamica.

1. Nivelul criminalității este o măsură cantitativă care reflectă suma infracțiunilor comise și numărul persoanelor implicate, exprimate în coeficienți sau indici relativi ai criminalității.

Acești indici sunt calculați în funcție de numărul de infracțiuni săvârșite pe un teritoriu determinat, într-o perioadă de timp specifică, raportat la populația totală, de exemplu la 1.000, 10.000 sau 100.000 de locuitori. Totodată, în practică, pentru evaluarea aspectului cantitativ al criminalității, se folosește o combinație a două concepte: starea și nivelul criminalității. Astfel, starea criminalității reprezintă numărul total de infracțiuni comise și de persoane implicate într-o anumită zonă geografică, într-un interval de timp stabilit.

2. Dinamica criminalității reflectă modificările cantitative și calitative survenite în structura acestui fenomen, comparând intervale de timp și spațiu succesive, evidențiind evoluția generală a criminalității și tendințele sale.

Un exemplu concret este furnizat de datele oficiale ale Biroului Național de Statistică, care prezintă informații privind nivelul infracționalității pe an, inclusiv pentru anul 2023 [5].

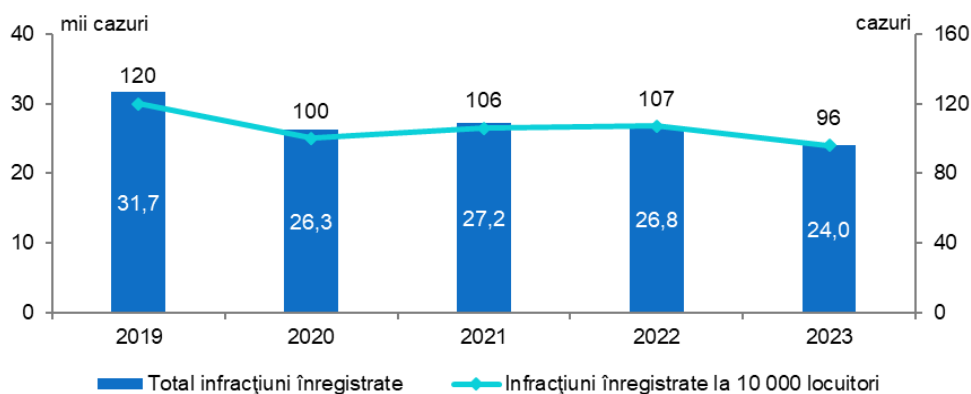

Figura 1. Rata infracționalității 2019-2023

Conform datelor prezentate în tabelul respectiv, în anul 2023, în Republica Moldova s-au înregistrat 24,0 mii de infracțiuni. Astfel, se evidențiază o tendință generală de scădere a infracțiunilor în Republica Moldova în anul 2023 față de anii precedenți. Reducerea cu 10,4% față de anul precedent și cu 24,3% față de anul 2019 sugerează o îmbunătățire a situației în ceea ce privește criminalitatea în țară. Această scădere este semnificativă, în special într-un interval de timp de 4 ani.

Rata infracționalității de 96 infracțiuni la 10 mii de locuitori în 2023, comparativ cu 120 infracțiuni înregistrate în 2019, arată o reducere a frecvenței infracțiunilor în raport cu numărul de locuitori, indicând o posibilă îmbunătățire a siguranței publice.

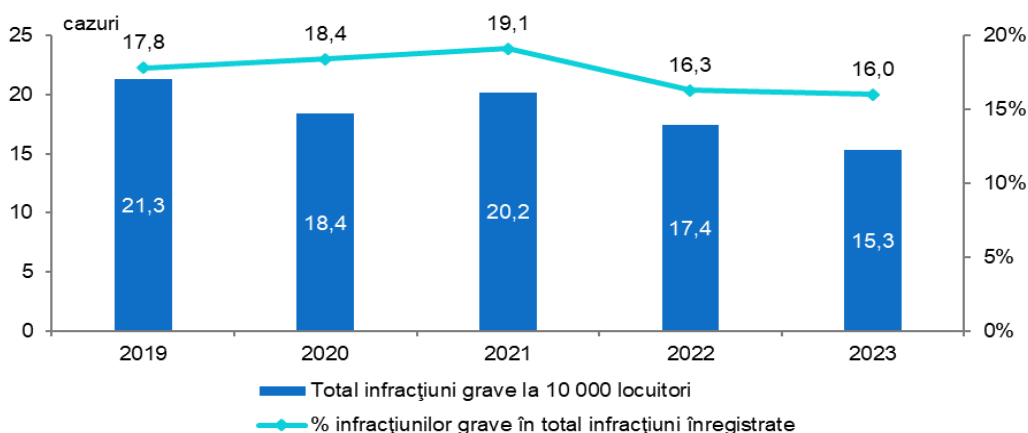

Figura 2. Nivelul infracțiunilor grave în total înregistrate pe anul 2023

Din perspectiva gravității infracțiunilor, faptul că 16 % dintre acestea au fost considerate grave (13,4 %), excepțional de grave și deosebit de grave (2,6 %) atrage atenția asupra unor probleme serioase în ceea ce privește securitatea publică. Cu toate acestea, este încurajator faptul că s-a înregistrat o scădere a infracțiunilor excepțional de grave (-25,5%) deosebit de grave (-40,5%) și a celor grave (-30,5%), și a celor mai puțin grave (-23,6%). în ultimii 5 ani. Această reducere poate indica eforturi îndreptate spre combaterea infracționalității și creșterea eficacității sistemului judiciar în gestionarea acestor infracțiuni. Totuși, analiza mai detaliată a cauzelor acestei scăderi și a eficacității măsurilor luate este necesară pentru a înțelege mai bine dinamica criminalității în Republica Moldova.

3. Structura criminalității reflectă distribuția internă și calitativă a infracțiunilor; proporția dintre diferitele grupuri sau categorii de infracțiuni înregistrate integral pe o anumită perioadă de timp și teritoriu, evidențiind caracteristicile specifice ale fiecărui grup. Datele statistice furnizate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova configurează structura infracțiunilor înregistrate pentru anul 2023.

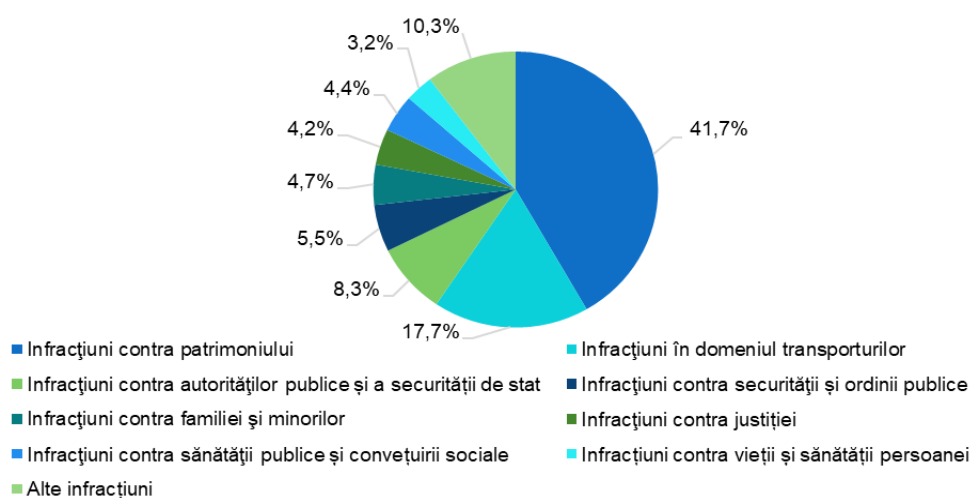

Figura 3. Structura infracțiunilor înregistrate după categorii pe anul 2023

În ceea ce privește structura infracțiunilor, se observă că fiecare a doua infracțiune înregistrată a fost îndreptată împotriva patrimoniului (41,7%), urmată de infracțiunile din domeniul transporturilor (17,7%), infracțiunile împotriva autorităților publice (8,3%) și cele împotriva securității și ordinii publice (5,5%).

În anul 2023, s-a observat o creștere semnificativă la categoria de infracțiuni militare (+28,2%) și a celor împotriva familiei și minorilor, care au înregistrat o creștere de 5,8 ori față de anul precedent. De asemenea, infracțiunile ecologice au înregistrat o majorare cu 4,6% în comparație cu anul 2022. Pe de altă parte, s-a înregistrat o scădere a infracțiunilor de corupție în sectorul privat (-40,0%), a infracțiunilor din domeniul transporturilor (-16,4%) și a infracțiunilor împotriva libertății, cinstei și demnității personale (-15,3%).

În ceea ce privește localizarea infracțiunilor, se remarcă faptul că majoritatea acestora au avut loc în mediul urban (61,9%). În mod specific, aproximativ o treime din infracțiunile înregistrate au avut loc în municipiul Chișinău (31,8%). Din numărul total de infracțiuni, municipiul Bălți a înregistrat 5,4%, în timp ce în Cahul s-au înregistrat 3,2%, în Orhei 2,9% și în Drochia 2,3% din totalul infracțiunilor înregistrate.

Aceste date sunt relevante pentru identificarea zonelor cu risc crescut de criminalitate și pot orienta autoritățile în distribuirea eficientă a resurselor și a eforturilor de prevenire și contracarare a infracțiunilor în diferitele regiuni ale țării [5].

Dacă am analizat numărul de infracțiuni și structura acestora, putem să analizăm și numărul de persoane la general și pe sexe în special pentru anul 2023 în Republica Moldova.

Tabelul 1

Numărul persoanelor care au săvârșit infracțiuni

	2021	2022	2023	2023 în % față de 2022
Total	14 263	13 482	11 246	83,4
Inclusiv pe sexe				
Femei	1142	1059	1018	96,1
Bărbați	13 121	12 423	10 228	82,3
Minori	1163	1039	735	70,7
Persoane care au săvârșit infracțiuni pentru prima dată	13 979	13 176	10 926	82,9
Persoane care anterior au comis infracțiuni	284	306	320	104,6
Persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație	5548	5091	3993	78,4
Persoane care au săvârșit infracțiuni în grup	835	685	553	80,7
Persoane care au săvârșit infracțiuni în stare de ebrietate	3014	2 868	2376	82,8

Astfel, se poate observa că în anul precedent au fost înregistrate aproximativ 11,2 mii de persoane care au săvârșit infracțiuni, înregistrându-se o scădere de 16,6% față de anul 2022. Raportat la 10 mii de locuitori, aceasta înseamnă că au existat 44,8 infractori. În plus, pentru fiecare 10 mii de copii cu vârste între 0 și 17 ani, s-au înregistrat 13,6 minori infractori.

Cea mai mare prevalență a infracționalității a fost observată în rândul bărbaților, aceștia reprezentând 90,9% din numărul total de persoane, în timp ce femeile au constituit doar 9,1%. Astfel, la fiecare 10 mii de femei, s-au înregistrat 7,7 femei infractoare, în timp ce pentru bărbați acest indicator a fost mult mai ridicat, respectiv 86,1 bărbați la 10 mii de bărbați.

Aceste date pot oferi indicii importante cu privire la profilul infracțional al populației și pot ghida elaborarea politicilor și programelor de prevenire și combatere a criminalității, concentrându-se în special pe segmentele de populație cu risc crescut.

Concluzii:

Criminalitatea nu este doar o problemă a sistemului legal sau a autorităților de aplicare a legii; este o amenințare la adresa coeziunii sociale și a stabilității instituționale. Pe lângă pierderile umane și materiale, criminalitatea subminează încrederea în instituțiile publice și în capacitatea statului de a proteja cetățenii. Mai mult, fenomenul criminalității distruge țesutul social, perpetuând cicluri de sărăcie și marginalizare și împiedicând dezvoltarea economică și progresul social.

În lumina amenințărilor și pericolelor din acest mileniu, combaterea criminalității în Republica Moldova reprezintă nu doar o necesitate, ci și o prioritate esențială pentru asigurarea stabilității și progresului societății. Este imperativ ca autoritățile să depună eforturi concertate și sustenabile pentru a întări instituțiile, a consolida statul de drept și a promova valorile morale și etice. Numai prin abordarea complexă și cooperarea între toate sectoarele societății se poate spera la combaterea eficientă a acestui fenomen tot mai agresiv și amenințător.

Bibliografie:

- [1] Banciu D. „Elemente de sociologie juridică”, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 178.
- [2] Oancea Ion, Probleme de criminologie, ed. ALL Educational S.A., București, a. 1994, 1998, p.28. citat de: <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/criminologie/fenomenologia-criminalitatii/>
- [3] Sandu F., Ioniță G.I. – „Criminologie teoretică și aplicată”, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 17.
- [4] Fenomenologia criminalității [Online] Disponibil: <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/criminologie/fenomenologia-criminalitatii/>
- [5] Nivelul infracționalității în anul 2023 [Online] Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infracionalitatii-in-republica-moldova-in-anul-2023-9478_60977.html